

Kwaliteit op de schop

Wilma Wolters

Er zitten gaten in Kwaliteit; de borging van de kwaliteit van geitenmelk is niet waterdicht.

Dat constateren het COKZ en de NVWA. Daarom zal Kwaliteit vanaf januari 2017 op een aantal onderdelen veranderen.

namelaars en verwerkers van geitenmelk (nu verenigd in de Nederlandse GeitenZuivel Organisatie, NGZO) hebben in 2000 Kwaliteit opgezet om een collectieve invulling te geven aan de Europese wetgeving rondom levensmiddelenhygiëne. Die

regels verplichten producenten van voedingsmiddelen om bepaalde hygiënevoorschriften te waarborgen. NGZO heeft Qlip opdracht gegeven om te bewaken of melkgeitenhouders de normen naleven die in Kwaliteit zijn vastgelegd. Omdat de normen in Kwaliteit niet volledig de kwaliteit van de melk zouden kunnen garanderen, wordt het kwaliteitsborgingprogramma aangepast.

Het moet altijd goed

Het 'gat' dat het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ) nu ontdekt heeft in Kwaliteit, gaat erom dat met de huidige normen niet 365 dagen per jaar aangehouden wordt dat de verplichte hygiënevoorschriften toegepast worden. De toezichthouder voorziet dat als dit niet verandert, exportcertificaten niet meer worden afgegeven.

Verwerkers van geitenmelk en geitenmelkproducten eisen wel dat de normen continu worden nageleefd, stelt Evert Schilstra, managing director bij Hyproca Dairy tijdens een van de informatievondsen die de NGZO organiseerde. Schilstra merkt dat zijn klanten steeds attenter worden op de kwaliteit. "Het moet altijd goed zijn. En natuurlijk wil

Eerdere aanpassing

In 2008 constateerde het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ) ook dat er iets ontrak aan Kwaliteit. Toen kon het kwaliteitsborgingprogramma niet garanderen dat melk alleen van gezonde dieren kwam. Dartoef werd Kwaliteit in 2011 aangepast; in Geitenhouderij schreven we toen dat een nauwere relatie tussen dierenarts en geitenhouder werd toegevoegd aan de normen.

len we de vooraanstaande positie die Nederlandse geitenmelk nu heeft graag behouden. Daar moeten we onze verantwoordelijkheid voor nemen en transparant in zijn. We moeten continu blijven verbeteren."

De nieuwe invulling van Kwaliteit draagt daaraan bij, zo vindt de NGZO, wiens zestien leden samen zo'n 80 procent van de Nederlandse geitenmelk afzetten. Er komt meer diepgang in de beoordelingen, tekortkomingen dienen sneller hersteld te worden, aandachtsonderdelen zullen geselecteerd en extra bezocht worden en er zullen onaangekondigde controles plaatsvinden.

Vier tekortkomingen

Het nieuwe Kwaliteit kent vier gradaties in tekortkomingen. Elke tekortkoming heeft een gradatie waar het standaard in thuis hoort, maar een beoordelaar kan dit verwaan of verlichten en zo dus in een andere gradatie plaatsen.

1. **Verbeterpunt:** heel kleine afwijkingen. Bijvoorbeeld incidenteel onderdeel administratie diergeneesmiddelen niet volledig of een tanklokaal dat niet helemaal schoon is op bepaalde kleine onderdelen.
2. **Kleine afwijking.** Voorbeelden zijn: lampen in tanklokaal onvoldoende afgeschermd, wandvloerplafond in melkstal niet schoon, erf op enkele plaatsen rommelig, de tijd tussen twee opeenvolgende onderhoudsrapporten van de melkinstallatie of tank is groter dan 12 maanden (maar er is wel een geldig actueel rapport aanwezig), algemene inrichtingseisen die niet volledig gehaald worden en administratieve zaken die niet helemaal volledig op orde zijn, zoals het ontbreken van de wachttermijn in de administratie.

Tekortkomingen 1 en 2 (mits < 10) zijn toegestaan. Maar als een kleine afwijking bij de opeenvolgende controle nog als kleine afwijking beoordeeld wordt, maakt de beoordelaar hier automatisch een grote afwijking van. De recidive-regeling wordt dit genoemd.

3. **Grote afwijking:** alle administratieve zaken die op moment van beoordelen ontbreken, geen geldig bronwater rapport, onderhoud tank en melkinstallatie (voorheen basisvoorwaarden).

Een grote afwijking is niet toegestaan. Herstel is hierbij noodzakelijk. De hersteltermijn is verkort naar 4 weken. Binnen 4 weken dient de geitenhouder hersteld aan te kunnen tonen door:

- het inzenden van bewijsmateriaal naar de afdeling Certificering van Qlip;
- en/of het inzenden van een Plan van Aanpak;

De verschillende beoordelingen

	Aangekondigd	Onaangekondigd
Selectief	Regulier, 95% van de bedrijven per 2 jaar	Op basis van signalen, ongeveer 5% van de bedrijven per jaar
A-selectief	Steekproef, 5% van de bedrijven per jaar	Regulier, 5% van de bedrijven per 2 jaar

- en/of het aanvragen van een herbeoordeling waarbij het herstel wordt aangehouden. Als het herstel niet binnen 4 weken is aangehouden, wordt direct de Kwaliteit-erkenning ingetrokken en zal de melkfabriek de melk niet meer ophalen.
- 4. **Ontoelaatbare afwijking;** een extreem vuil bedrijf, dierverwaarlozing, onzorgvuldig gebruik van medicijnen. Een ontoelaatbare afwijking zorgt voor een directe intrekking van de erkenning. COKZ en NVWA worden hiervan op de hoogte gebracht. Er wordt ook een ontoelaatbare afwijking genoteerd (met dezelfde gevolgen) als een grote afwijking bij een opeenvolgende controle opnieuw wordt aangehouden.

(Bijna) onaangekondigd

Om meer zekerheid te hebben dat de kwaliteit van de geitenmelk 365 dagen per jaar is geborgd, worden vanaf 2017 ook onaangekondigde beoordelingen uitgevoerd. "Door dat verrassingseffect is er minder tijd om naar een beoordeling 'toe te poetsen'", aldus Henry Voogd, beleidsmedewerker kwaliteit bij de NGZO. Die onaangekondigde beoordelingen kunnen op twee manieren worden aangemeld bij Qlip.

1. De ontvanger van melk krijgt de verantwoordelijkheid om een risico bedrijf aan te wijzen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren op basis van de melkkwaliteit. Als de melkontvanger dit doorgeeft aan Qlip zal binnen 4 weken een beoordeling plaatsvinden. De middag voor de dag van de beoordeling wordt de geitenhouder hierover telefonisch op de hoogte gebracht.
2. **Fysieke waarneming van misstanden.** Als iemand (bijvoorbeeld een dierenarts of een andere erfbetreder) de ontvanger van melk op de hoogte brengt over vermoedelijke misstanden op een bedrijf, zal dat bedrijf binnen enkele dagen zonder een aankondiging een beoordelaar op het erf krijgen. Naast bovenstaande beoordelingen wordt er bij 5 procent van de melkgeitenhouders een a-selecte steekproef gehouden en wordt dus een onaangekondigde beoordeling uitgevoerd die niet op basis van signalen wordt geselecteerd.

Nieuwe normen

Kwaliteit bevat vanaf januari nieuwe normen waarop een bedrijf beoordeeld zal worden. Zo moet een geitenhouder kunnen aantonen dat hij biest ten minste drie dagen uit de melktank houdt. "Volgens de wet heet melk 3 tot 5 dagen na aflammeren colostrum en dus geen melk, en mag het niet als melk verwerkt worden", legt Karin van der Toorn, beleidsmedewerker kwaliteit bij de NGZO uit. "Dus in de administratie en op bijvoorbeeld een bord in de melkput, moet jij kunnen aantonen dat je colostrum apart houdt. Werk bijvoorbeeld met verschillende kleuren merkstiften. Je zit je werkzake goed moeten opschriften." Deze regel is niet nieuw in de richtlijnen, maar was tot nu toe onvoldoende aantoonbaar.

Een tweede nieuwe norm is dat naast de Goede Veterinaire Praktijk-gedienaren, vanaf januari ook een geborgde runderdierdierenarts de bedrijfsbezoeken op geitenbedrijven mag doen. "Veelal hebben zij zich aan dezelfde regels te houden", verklaart Van der Toorn. Derde nieuwe norm: na het onthouden zal pijnbestrijding moeten worden uitgevoerd. Vierde nieuwe norm: Op dit moment maakt LTO samen met de KNMVD een standaardformulier waarop een aantal basisvoorwaarden staan die tijdens de periodieke bedrijfsbezoeken van de dierenarts moeten worden uitgevoerd. De verplichte bedrijfsbezoeken per kwartaal bestonden al. Nieuw is dat een aantal vaste punten worden opgenomen op het formulier (dit was eerder vrij). Ook worden op het formulier enkele onderdelen opgenomen op het gebied van diergezondheid. Op verzoek van LTO en de ontvangers van boerderijmelk wordt in Kwaliteit een punt opgenomen over CL: bij een positieve uitslag van CL dient de geitenhouder de melkfabriek te informeren. "De melklevering zal in geval van een CL-besmetting gewoon doorgaan", zegt Schilstra, "maar de melkfabriek moet er wel op inspelen." Op dit moment wordt het CL-bestrijdingsprogramma geüpdatet. Zodra dat klaar is gaat deze wijziging voor Kwaliteit in (dat zal op 1-1-2017 nog niet het geval zijn). Y

